

nih znanj posameznikov.⁶ A to ni več problematika in teren ekonomske vede, temveč epistemologije in socialne filozofije.

Kakšni so osnovni postulati Hayekove epistemologije in kakšne so njihove družbene in politične konsekvence? Osnovni aksiom te pionirske neoliberalne epistemologije je, da je znanje nujno delno, nepopolno in razpršeno. Nihče ne ve vsega, toda tudi tisto, kar vemo, je precej ubogo, revno in idiosinkratično. Znanje v družbi ne obstaja v koncentrirani, enotni obliki in je (precej neenakomerno) razpršeno (Hayek, 1948a: 77). Hayek ne pojasni, ali je to zgolj specifičnost sodobnih družb, ki ima svojo zgodovino, ali »naravno stanje« ali celo del »človeške narave« – tako preprosto je. Takšna zastavitev razpršenosti in fragmentiranosti družbene ter nepopolnosti in ubogosti individualnega znanja kot ontološkega *a priori*⁷ s seboj nosi nekaj pomembnih družbeno-političnih implikacij. Prvič, centralno planiranje ni mogoče. Drugič, da družba kljub ontološki razpršenosti in idiosinkratičnosti znanja ne bi razpadla na kaotično in potencialno antagonistično vsoto avtističnih psihotikov, je potrebna objektivna družbena institucija, ki je sposobna integrirati in koordinirati razpršena in nepopolna znanja, kar je lahko le prosti trg. Trg in sistem cen za Hayeka nista produkta zavestnih človeških naporov, temveč organski instituciji, ki sta nastali spontano, kot nenačrtovana stranska produkta vzajemnega učinkovanja družbenega delovanja posameznikov skozi čas. Tretjič, vsak poskus vedeti več kot le majhen in relativno nepomemben fragment celote znanja je znak nevarnega intelektualnega napuha in neutemeljene prometejske predrznosti – to je dopuščeno le izbranim neoliberalnim razumnikom, ki imajo edini privilegij izrekat celostne sodbe o znanju, družbi, zgodovini, življenju, vesolju in sploh vsem (Arnsperger, 2007). Četrtič, vsak poskus zavestno in racionalno upravljati z družbo, tj. nadomestiti nadvlado objektivnih tržnih sil nad človeštvom s subjektivnim samoupravljanjem vodi v ekonomski kolaps in politični totalitarizem.

Prva konsekvence Hayekove epistemološke pozicije se v tem širšem pogledu pokaže kot precej obstranski sprožilec precej bolj ambiciozne razprave o družbeni in politični ureditvi nasploh. Ne gre le za central-

6 Hayekovi ideji trga je bližje Wikipedia kot katerikoli striktno ekonomski trg (Mirowski, 2009: 417–428).

7 Varoufakis et al. (2011: 153) ta zasuk interpretirajo kot povišanje nezmožnosti marginalistične ekonomske teorije izračunati prave cene in količine, ki izvira iz njene inherentne teoretske šibkosti, v ontološko dejstvo in osnovno načelo družbene organizacije v stilu »če ne moremo vedeti mi, potem ne more nihče, ne vlade ne računalniki«, kar je, blago rečeno, precej megalomanski način soočanja z epistemološkimi deficiti neke teorije.